

Tyrolské elegie

Karel Havlíček Borovský

I. část

Děj díla Borovský se svěřuje měsíčku a ptá se ho, jak se mu v Brixenu líbí. Ať se ho nebojí, že není zdejší. Následně mu popisuje své zatčení a cestu do vyhnanství, od příchodu policistů – v nočních hodinách, smutné loučení s rodinou, rodným městem a vlastí. Vlastně ani nevěděl, kam jede a jestli se vůbec někdy vrátí. To vše kvůli tomu, že klade velký odpor vůči Bachovu absolutismu a prosazuje svobodu lidí a projevu. Proto se Bachovi nehodí a Borovský výsměšně popisuje, že mu „doktor Bach naordinoval čerstvý vzduch v Alpách s okamžitým odjezdem“. Na cestě ho provázel policejní komisař Dederer a další strážníci (žandarmové). Vrcholem skladby je příhoda se splašenými koňmi po cestě přes Alpy (8. zpěv) – kočár se řítí po příkré cestě, všichni policisté z něj vyskákali, když jim zajatec připomenul příběh z bible o Jonášovi – jen „hříšník“ Borovský měl čisté svědomí a v klidu dojel k poště, kde stačil povečeřet, než pochroumaní strážci dokulhali za ním. Satiricky celou situaci komentoval a neodpustil si ostrou kritiku režimu, který chce na šňůrce vodit celé národy, ale neukočíruje ani čtyři koně... Nakonec všichni dojeli do Brixenu a Havlíček zůstává pod dohledem místních orgánů až do roku 1855.

Téma a motiv Kritika vlády, policie, Bachův absolutismus – nesvoboda, Havlíčkovy pocity; ironie, noc, osud

Časoprostor cesta z domu (Borová) do vyhnanství v Brixenu

Kompoziční výstavba chronologická; 9 zpěvů – každý popisuje část cesty

Literární druh a žánr lyriko-epika, poezie, satirická a kritická báseň (elegie = žalozpěv, parodie na elegii – humor, ironie...)

II. část

Vypravěč 1. osoba, personální vypravěč

Postavy

Karel Havlíček Borovský vypravěč, ironický, odvážný, výsměšný, rezignovaný

pan Bach tehdejší ministr Rakouska-Uherska (Bachův absolutismus), politik, „padouch“

Vyprávěcí způsob přímá řeč, nepřímá řeč

Typy promluv monology, dialogy, pásmo vypravěče

Veršová výstavba přerývaný rým (ABCB), střídavý (ABAB), trochej

III. část

Jazykové prostředky a jejich funkce obecná řeč, cizí názvy, prostý text, občasná nespisovná mluva

Tropy a figury a jejich funkce ironie, satira, personifikace, apostrofa (oslovení neživé věci), metafora (já jsem z kraje muzikantů), epiteton (hořká chvíle, tajná svědek)

Kontext autorovy tvorby

- národní obrození (19. století)
- vzpoura proti německosti
- revoluce 1848 (zrušení roboty), 1. průmyslová revoluce
- romantismus (18.–19. století) – individualita a cit

Karel Havlíček Borovský

- 1821 – 1856
- český básník, publicista, kritik, novinář (zakladatel Národních novin, redaktor Pražských novin)
- politik – kritika absolutismus, církve, Rakouska-Uherska
- národní obrozenec – proti vládě, zastánce Slovanů, rusofil
- vyhnan do Brixenu (jižní Tyrolsko) – Tyrolské elegie
- národní obrození, realismus (obyčejný život – Neruda, Erben), romantismus (Mácha, Němcová), májovci
- Epigramy, Tyrolské elegie, Obrazy z Rus

Literární/obecně kulturní zasazení

Karel Jaromír Erben Kytice

Jan Neruda Povídky malostranské

Božena Němcová Babička